

Gitározó lány

Olaj, vászon, 82x61 cm
Jelezve jobbra fent: Czóbel

Kikiáltási ár: 3 000 000 Ft

Czóbel utolsó évtizedének eseményei, 1966-1976

Ez a női portré Czóbel utolsó, Magyarországon töltött évtizedéhez kötődik, melyet Kratochwill Mimi 2001-ben megjelent monográfiájában külön fejezetben tárgyal. Czóbel és felesége Modok Mária festő 1966-ban, szokásuk szerint tavasszal érkeztek Párizsból Magyarországra, szentendrei házukba. A kert munkák és a természeti környezet is hazahívták őket. A nyár végén lényeges változás történt életükben: műtermlakást kaptak a Kelenhegyi úton, abban a művész-házban, ahol annak idején többek között Rippl műterme is volt. A felújítások után télen költöztek be, s így a nyolcvanhárom éves festő Magyarországon telepedett meg, bár továbbra is terveztek párizsi utakat.

Ebben az évben, IV. éves művészettörténész hallgató korában ismerte meg Czóbelt Kratochwill Mimi, aki egy egyetemi dolgozatához gyűjtött anyagot. Szoros kapcsolatba kerültek, 1970-ben együtt utaztak Párizsba, 1971-ben, Czóbel kérésére ő rendezte a mester életmű-kiállítását a Múcsarnokban. Monográfiájában már mint szemtanú számol be erről a korszakról.

Modok Mária 1967 januárjában agyvérzést kapott, s betegsége meghiúsította közös utazási terveiket. Czóbel nem utazott ki Hollandiába, sem 1968-ban Chicagóban nyíló kiállítására, ám Párizsba folyamatosan vágyott. 1969 szeptemberében aztán kiállítása nyílt a Galerie Drouet-ban Párizsban, melyen részt vett, s egyúttal felszámolta a rue Pegui-n lévő műtermét. Több mint negyven képe szerepelt Genfben, a Petit Palais-ban. 1970-ben felkérést kapott életműkiállításának megrendezésére, amelynek előkészítésében szorosan részt vett. Felesége 1971 márciusában meghalt. Két héttel ezután nyílt meg a közel kétszáz festményt és rajzot bemutató életmű kiállítása, amely jelentős hazai elismerést hozott neki. 1972-ben megint kiköltözött szentendrei házukba, és házvezetőnője gondoskodása mellett szigorú időbeosztással dolgozott. Nyolcvankilenc éves öregember volt már, de rendszeresen jártak hozzá modellek, délelőtt és délután is festett, majd munkája után fogadta vendégeit. E termékeny késői időszakból származik a *Gitározó lány*.

Késői portréfestészete, datálás, analógiák

A portréfestés egész pályáján meghatározó műfaja volt. Egész életében természet után dolgozott, a látvány foglalkoztatta. Mikor időskori fizikai állapota már nem engedte, hogy kijárjon festeni, témáit közvetlen környezetéből merítette. Sokat rajzolta és festette a kertjét, csendéleteket állított be, modelljeiről aktképeket és portrékat festett, és számos ismerős, látogató arcképét is elkészítette. Késői korszakára jellemző módon a kontúrok világosbarnák, töredezettek, a színfoltok lebegnek, az alakok karakterét arányokkal, egy-két vonással adja meg.

Portréfestését az teszi különlegessé, hogy e gyakran névtelen arcokon átsüt, Kállai Ernő kifejezésével élve „*Czóbel festőiségének lappangó metafizikuma.*”

Képünk hátoldalán, a vakrámán található felírás (11-9-73) nagy valószínűséggel a keletkezés dátumát jelzi, az 1973-as évet. Ez a datálás elfogadható. Ugyanebben az évben készült a *Szerelmesek* című kettős portré, illetve a képünkkel rokonságot mutató *Pihenő akrobata*, melyen a modell ugyanebben a fotelben ül.

Andorka Júlia

